

Raadsvoorstel

Status: Voorbereidend besluitvormend

Agendapunt:	3
Onderwerp:	Programmabegroting 2024-2027
Datum:	3 oktober 2023
Portefeuillehouder:	drs. R.W.J. van Leeuwen
Decosnummer:	1669
Informant:	Annette Roosken a.roosken@dalfsen.nl 0529-488268

Voorstel:

1. De Programmabegroting 2024-2027 vast te stellen en daarmee tevens
 - a. De extra opbrengsten voor de Jeugdzorg voor 100% op te nemen
 - b. € 1,0 mln te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar en toe te voegen aan de algemene reserve vaste buffer m.i.v. 1 januari 2024;
2. De kredieten voor het jaar 2024 uit het Investeringsplan 2024-2027 beschikbaar te stellen (Bijlage 6 Investeringskredieten).
3. Het saldo van de septembercirculaire 2023 te verrekenen met het meerjarensaldo en de begroting 2023-2027 daarop te wijzigen.

Inleiding:

Voor u ligt de Programmabegroting 2024-2027 met daarin een nadere uitwerking van de Perspectiefnota 2024-2027. Het coalitiedocument 'Veel te doen in Dalfsen' en het college-uitvoeringsprogramma hebben mede als onderlegger gediend bij het vullen van de programma's. Dit alles vanuit de gedachte 'samen wonen, samen werken, samen leven'.

Deze raadsperiode kent de paradox dat er steeds meer opgaven komen vanuit het rijk, terwijl er onvoldoende middelen tegenover staan. Hierdoor komen de uitvoering van wettelijke taken en lokale ambities onder druk te staan.

De val van het kabinet Rutte IV op 7 juli heeft grote consequenties voor iedereen in Nederland en zeker ook voor gemeenten. Er blijft onzekerheid over een aantal lange termijn besluiten omdat voorstellen controversieel zijn verklaard, terwijl eveneens onduidelijk is welke voorstellen de komende periode politiek haalbaar zijn. De financiële relatie tussen rijk en gemeenten laat al geruime tijd te wensen over.

Naast alle financiële onzekerheden zijn er verschillende andere thema's met impact voor de gemeente. We lijken in Nederland van crisis naar crisis te gaan. De verschillende thema's als stikstof, vluchtelingen, woningmarkt, bestaanszekerheid etc. staan uiteindelijk echter niet los naast elkaar, maar hebben onderling invloed. Daarbij komen vragen naar boven als: hoe geven we onze gemeenschap vorm, hoe zorgen we voor onze inwoners en kunnen we onze ondernemers helpen? Vragen die ook deels een plek dienen te krijgen in de actualisatie van de Omgevingsvisie in 2024.

Bestaanszekerheid van onze inwoners is een aanhoudende, urgente zorg. De aanpak hiervan vraagt een visie op de lange termijn, waar vanuit alle relevante domeinen naartoe gewerkt wordt. Het blijft onzeker hoe inflatie, loonkosten, arbeidsmarkt en woningmarkt zich verder ontwikkelen.

De gelukkigste inwoners van Nederland wonen in Dalfsen. Onze gemeente scoort gemiddeld het beste op de punten die samen de 'brede welvaart' van een gemeente vormen (op basis van cijfers van het CBS). Hier zijn we trots op en we zullen er alles aan doen om voor onze inwoners zo'n fijne gemeente te blijven.

Om aan alle opgaven en ambities invulling te geven, redden we het niet met onze eigen inzet en kennis. Daarom werken we in 2024 verder aan het versterken van inwonerbetrokkenheid. We hechten grote waarde aan het sterk in verbinding staan met inwoners en ook aan de contacten van inwoners onderling. Hier geven we invulling aan door onder meer de inzet van gebiedswethouders, gebiedsverbinders en ruimtecoaches. Daarnaast beginnen we in 2024 met de uitvoering van het project Goed Goan, door het invullen van een nieuw vergadermodel in de raad en meer ruimte te maken voor inbreng van inwoners en het voeren van debat.

Dalfsen is een financieel gezonde gemeente en we willen dat ook blijven. We ramen daarom realistisch en behoedzaam met het oog op de toekomst om zo te kunnen inspelen op de steeds veranderende omgeving. Met de middelen die via de septembercirculaire beschikbaar worden gesteld, lukt het voor de jaren 2024, 2025 en 2026 een sluitende begroting te presenteren. Wel zien we een enorme terugval in 2026 (ravijnjaar) en verder. Dat met de kanttekening dat we leven in onzekere tijden voor wat betreft inflatie en kostenstijgingen en beperkingen van de rijksbijdragen en de algemene uitkering in het bijzonder. Deze post is de grootste inkomstenbron van de gemeente. Maar is tevens een bron van zorg gezien de ontwikkelingen de laatste jaren. We zien dat de rijksoverheid de bijdrage aan gemeenten (niet alleen Dalfsen) niet mee laat groeien met de werkelijke taken en uitgaven waar de gemeente voor staat. Vanaf 2027 resulteert dit dan ook in negatief meerjarensaldo.

We houden onze ambities overeind en we zetten ons onverminderd hiervoor in. In lijn met de richting die we van uw raad hebben meegekregen, gaan we niet zelf op zoek naar oplossingen om de tekorten vanaf 2026 op te lossen. We gaan dus geen belastingen verhogen of snijden in voorzieningen. We laten de tekorten in onze meerjarenbegroting bewust zien. We hopen en verwachten dat het rijk daarvoor haar verantwoordelijkheid gaat nemen.

Het gaat goed in Dalfsen, we mogen trots zijn op wat er in de gemeente gebeurt en gerealiseerd wordt. Tegelijk zijn er grote zorgen op het gebied van de financiën. We hopen dat er snel duidelijkheid komt vanuit het Rijk. We willen blijven investeren in onze gemeenschappen. We doen het samen.

Argumenten:

1.1 Kaderstelling is de bevoegdheid van de raad.

Met het vaststellen van de begroting geeft u het budgettaire kader voor het college van B&W. Op grond van de Gemeentewet stelt de gemeenteraad de begroting vast in het jaar voorafgaand aan dat waarvoor zij dient. Dit biedt het budgettaire kader waarmee het college van B&W zijn opdrachten en bevoegdheden uitvoert.

1.2 De middelen voor jeugd zijn voor 100% opgenomen.

Het rijk en de VNG hebben in april 2023 een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. Voor de investeringen en uitvoeringskosten van de Hervormingsagenda heeft het Rijk voor 2024 en 2025 middelen toegevoegd aan de algemene uitkering. Voor 2026 en verder blijven de middelen gereserveerd en zal toevoeging aan de algemene uitkering plaatsvinden na advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover. De provinciaal toezichthouder gaf vorig jaar toestemming om de extra middelen voor 100% op te nemen tot en met 2026. Ook voor 2027 hanteren wij nu 100%. De provincie staat tevens toe dat wij in de begroting rekening houden met de lastenverlichting als gevolg van extra beleidsmaatregelen onder Rijksverantwoordelijkheid. Wij hebben dit op eenzelfde manier verwerkt. Nadere toelichting vindt u in de notitie meicirculaire 2023.

1.3 De raad is het bevoegde orgaan om te besluiten over de inzet (dan wel het overhevelen van) reserves.

Ons weerstandsvermogen heeft tot doel om onze risico's af te dekken, zodat we niet direct hoeven te bezuinigen bij tegenvallers. Bij de begroting doen wij jaarlijks een risico-inventarisatie. Met een weerstandsvermogen van € 4.500.000 zijn onze risico's afdoende afgedekt. Hiertoe moet de algemene reserve vaste buffer met € 1.000.000 worden verhoogd. Wij stellen voor om deze € 1000.000 te onttrekken aan onze Algemene reserve vrij besteedbaar.

2.1 Conform de financiële verordening stelt uw raad de investeringskredieten voor het komende begrotingsjaar beschikbaar.

In de financiële verordening is opgenomen dat de kredieten, zoals vastgesteld in het investeringsplan 2024-2027 bij het vaststellen van de Programmabegroting 2024-2027 beschikbaar worden gesteld voor het komende begrotingsjaar.

3.1 Verwerking van de septembercirculaire

Op Prinsjesdag, 19 september jl, is de septembercirculaire openbaar gemaakt. De effecten hiervan vindt u in de notitie bij de septembercirculaire. Dit is te laat om nog te kunnen verwerken in de begroting zoals die nu voorligt. Daarom stellen wij voor de effecten hiervan te verwerken als eerste begrotingswijziging op de Programmabegroting 2024-2027 en op de begroting 2023 (wijziging nummer 18).

Kanttekeningen en risico's

1.1 Er zijn diverse onzekere financiële ontwikkelingen

De actualiteit geeft een beeld van kostenstijgingen, inflatie en schaarste van grondstoffen. Het is onduidelijk en onzeker hoe zich dit de komende tijd gaat ontwikkelen, zowel voor inwoners, ondernemers als de gemeente zelf. Daarmee is het lastig te voorspellen wat de effecten op lange(re) termijn zijn voor wat betreft de kostenstijgingen en eventuele compensatie via de algemene uitkering. De raming is zo realistisch mogelijk opgesteld. De toekomst zal moeten uitwijzen of dit voldoende is of dat de ontwikkelingen aanleiding geven tot het bijstellen van de ramingen.

Alternatieven:

1.1 Bij het vaststellen van de programmabegroting 2024-2027 kan de gemeenteraad een eigen afweging maken.

Duurzaamheid:

Zie hiervoor de paragraaf duurzaamheid.

Financiële consequenties:

Bij de start van de Perspectiefnota hadden we voor alle jaren van de begroting 2024-2027 een structureel sluitende begroting. De PPN gaf - als gevolg van een rekenfout - ten onrechte een meerjarig negatief structureel begrotingssaldo weer. Dit betrof een verschuiving tussen incidenteel en structureel saldo en heeft geen effect op het totaal meerjarig saldo gepresenteerd in de PPN. Dit is in deze begroting hersteld.

In de volgende tabel zijn de ontwikkelingen vanaf de begroting 2023-2026, inclusief de effecten van de septembercirculaire, op een rijtje gezet.

Primaire begroting bedragen x € 1.000 += voordeel, -/ = nadeel	2024	2025	2026	2027
Stand programmabegroting 2023-2026 structurele mutaties	5.119	6.499	4.030	2.731
Totaal structurele wijzigingen PPN	-5.225	-5.934	-6.534	-8.126
Totaal gevolgen mutaties Investeringsplan (hoofdstuk 4)	-86	-10	-10	-10
Structureel saldo Perspectiefnota 2024-2027	-193	555	-2.514	-5.406
Mutaties begroting 2024 structureel	2.094	2.509	2.055	3.514
Structureel saldo Begroting 2024-2027	1.901	3.064	-459	-1.892
Stand programmabegroting 2023-2026 incidentele mutaties	-1.716	-68	0	0
Totaal incidentele wijzigingen PPN	-237	-362	-322	-292
Incidenteel saldo Perspectiefnota 2024-2027	-1.953	-430	-322	-292
Mutaties begroting 2024 incidenteel	354	75	23	47
Incidenteel saldo Begroting 2024-2027	-1.600	-355	-299	-245
Totaal - incidenteel saldo begroting 2024-2027	-1.600	-355	-299	-245
Totaal - structureel saldo begroting 2024-2027	1.901	3.064	-459	-1.892
Saldo meerjarenbegroting 2024-2027	301	2.709	-757	-2.137
Effecten septembercirculaire 2023	1.107	960	830	1.740
Saldo meerjarenbegroting 2024-2027 incl effecten sept.circ.	1.408	3.669	73	-397

10 Uit de tabel komt naar voren dat, na de verwerking van de septembercirculaire, de jaren 2024 tot en met 2026 een voordelig saldo laten zien. Bij ongewijzigde vaststelling worden deze saldi toegevoegd aan de algemene reserve vrij besteedbaar. Alleen 2027 laat een negatief saldo zien.

Communicatie:

De Begroting is ook online te raadplegen.

Vervolg:

Op grond van artikel 191 Gemeentewet stuurt het college de door de raad vastgestelde begroting, binnen 2 weken na vaststelling, doch in ieder geval voor 15 november 2023 naar gedeputeerde staten.

Bijlagen:

1. Programmabegroting 2024-2027
2. Notitie septembercirculaire 2023
3. Begrotingswijzigingen septembercirculaire (nr18-2023, nr 1-2024)
4. Begroting 2024 in één oogopslag

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/alg. directeur,
H.J. van der Woude

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 3 oktober 2023, nummer 1669;

gelet op artikel 191 van de Gemeentewet en de Financiële verordening van de gemeente Dalfsen;

besluit:

1. De Programmabegroting 2024-2027 vast te stellen en daarmee tevens
 - a. De extra opbrengsten voor de Jeugdzorg voor 100% op te nemen
 - b. € 1,0 mln te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar en toe te voegen aan de algemene reserve vaste buffer m.i.v. 1 januari 2024;
2. De kredieten voor het jaar 2024 uit het Investeringsplan 2024-2027 beschikbaar te stellen (Bijlage 6 Investeringskredieten).
3. Het saldo van de septembercirculaire 2023 te verrekenen met het meerjarensaldo en de begroting 2023-2027 daarop te wijzigen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 9 november 2023.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. E. van Lente

de griffier,
J. Leegwater MSc